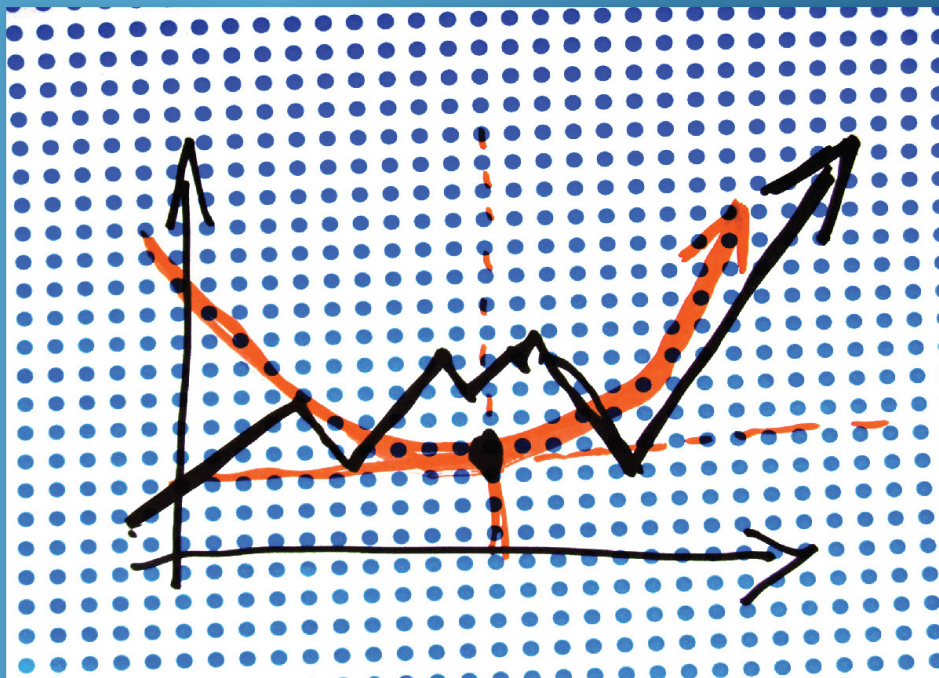

УНИВЕРЗИТЕТ „ГОЦЕ ДЕЛЧЕВ“ – ШТИП
ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ

ISSN 1857-7628

ГОДИШЕН ЗБОРНИК 2020 YEARBOOK

ГОДИНА 12

VOLUME XX

GOCE DELCEV UNIVERSITY – STIP
FACULTY OF ECONOMICS

УНИВЕРЗИТЕТ „ГОЦЕ ДЕЛЧЕВ“ – ШТИП
ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ

ISSN: 1857-7628

**ГОДИШЕН ЗБОРНИК
2020**

**YEARBOOK
2020**

ГОДИНА 12

VOLUME XX

GOCE DELCEV UNIVERSITY - STIP
FACULTY OF ECONOMICS

**ГОДИШЕН ЗБОРНИК
ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ
YEARBOOK
FACULTY OF ECONOMICS**

За издавачот:

Проф. д-р Оливера Ѓоргиева-Трајковска

Издавачки совет

Проф. д-р Блажо Боев
Проф. д-р Лилјана Колева-Гудева
Проф. д-р Оливера Ѓоргиева-Трајковска
Проф. д-р Трајко Мицески
Проф. д-р Благица Колева
Проф. д-р Емилија Митева-Кацарски
Доц. д-р Златко Бежовски

Editorial board

Prof. Blazo Boev, Ph.D
Prof. Liljana Koleva - Gudeva, Ph.D
Prof. Olivera Gjorgieva-Trajkovska, Ph.D
Prof. Trajko Miceski, Ph.D
Prof. Blagica Koleva, Ph.D
Prof. Emilija Miteva-Kacarski, Ph.D
Zlatko Bezovski, Ph.D

Редакциски одбор

Проф. д-р Оливера Ѓоргиева-Трајковска
Проф. д-р Благица Колева
Проф. д-р Трајко Мицески

Editorial staff

Prof. Olivera Gjorgieva-Trajkovska, Ph.D
Prof. Blagica Koleva, Ph.D
Prof. Trajko Miceski, Ph.D

Главен и одговорен уредник

Проф. д-р Оливера Ѓоргиева-Трајковска

Managing & Editor in chief

Prof. Olivera Gjorgieva-Trajkovska, Ph.D

Јазично уредување

Вангелија Цавкова

Language editor

Vangelija Cavkova

Техничко уредување

Славе Димитров

Technical editor

Slave Dimitrov

Редакција и администрација

Универзитет „Гоце Делчев“ - Штип
Економски факултет
бул „Крсте Мисирков“ 10-А
п.фах 201, 2000 Штип,
Република Северна Македонија

Address of editorial office

Goce Delcev University
Faculty of Economics
Krste Misirkov 10-A.,
PO box 201 2000 Stip,
Republic of North Macedonia

СОДРЖИНА CONTENT

- 7**   **Станислава Кузманова, Трајко Мицески**
ПРАВИЛНОТО РЕГУТИРАЊЕТО НА КАНДИДАТИТЕ КАКО ФАКТОР ЗА ЕФЕКТИВНО РАБОТЕЊЕ НА ОРГАНИЗАЦИИТЕ
- 21**   **Викторија Ациска, Трајко Мицески**
КРЕИРАЊЕ НА ИНКЛУЗИВНО СОВРЕМЕНО ЛИДЕРСТВО ВО ОРГАНИЗАЦИИТЕ ВРЗ ОСНОВА НА КОРИСТЕЊЕ НА МЕНАЏМЕНТ ТЕОРИТЕ И ПРАКТИКИТЕ
- 39**   **Антица Донева, Оливера Ѓоргиева-Трајковска**
ФИНАНСИСКАТА АНАЛИЗА И УПРАВУВАЊЕТО СО КРЕДИТНИОТ РИЗИК ВО БАНКИТЕ
- 47**   **Благица Колева, Оливера Ѓоргиева-Трајковска, Весна Георгиева Свртинов**
РАЗВОЈ И ПРИМЕНА НА СМЕТКОВОДСТВЕНИОТ СИСТЕМ ВО ДЕЛОВНИТЕ СУБЈЕКТИ ВО РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА
- 55**   **Емилија Митева-Кацарски, Костадинка Панова, Весна Георгиева Свртинов**
ВЛИЈАНИЕТО НА КОВИД 19 ВРЗ ТРГОВИЈАТА СО УСЛУГИ
- 63**   **Весна Георгиева Свртинов , Оливера Ѓоргиева-Трајковска, Емилија Митева-Кацарски, Благица Колева**
ВЛИЈАНИЕТО НА ПАНДЕМИЈАТА ПРЕДИЗВИКАНА ОД ВИРУСОТ КОВИД -19 ВРЗ МАКЕДОНСКАТА ЕКОНОМИЈА
- 71**   **Мирјана Донева, Еленица Софијанова**
ВЛИЈАНИЕТО НА СУШТИНАТА НА КВАЛИТЕТОТ ВРЗ ЗГОЛЕМУВАЊЕТО НА МОТИВАЦИЈАТА КАКО КЛУЧНА АЛАТКА ВО СЕМЕЈНИОТ БИЗНИС
- 81**   **Викторија Јакимова , Јанка Димитрова**
ИНИЦИЈАЛНА ЈАВНА ПОНУДА - ИЛП
- 87**   **Елена Зафировска Ѓорчевска**
АНАЛИЗА НА ФИНАНСИСКИТЕ ИЗВЕШТАИ СО ПОСЕБЕН ОСВРТ НА ПРИМЕНАТА И ВЛИЈАНИЕТО НА МЕЃУНАРОДНИОТ СТАНДАРД ЗА ФИНАНСИСКО ИЗВЕСТУВАЊЕ 16-НАЕМИ”

РАЗВОЈ И ПРИМЕНА НА СМЕТКОВОДСТВЕНИОТ СИСТЕМ ВО ДЕЛОВНИТЕ СУБЈЕКТИ ВО РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА

проф. д-р Благица Колева¹, проф. д-р Оливера Ѓоргиева-Трајковска²,
проф. д-р Весна Георгиева Свртин³

¹Економски факултет, Универзитет „Гоце Делчев“, Штип
blagica.jovanova@ugd.edu.mk

²Економски факултет, Универзитет „Гоце Делчев“, Штип
olivera.trajkovska@ugd.edu.mk

³Економски факултет, Универзитет „Гоце Делчев“, Штип
vesna.svrtinov@ugd.edu.mk

Апстракт

Денес е навистина многу тешко да се замисли успешно организирање на процесот на сметководственото евидентирање и работење без соодветна примена на некое технолошко ниво на информациска и телекомуникациска технологија. Напредокот на технологијата го замени оперативниот дел од работата на сметководствениот персонал преку автоматизација на деловните и сметководствените процеси, каде однапред ќе се дефинираат и автоматизираат внесот и обработката на сметководствените информации и податоци со помош на електронизирани, интегрирани сметководствени системи, шеми и налози.

Сè поголем дел од податоците потребни на лицата припадници на сметководствената професија достапни се само во електронска форма. Тоа, само по себе, зборува дека сметководствените системи им нудат огромни можности на професионалците да постигнат поголема ефикасност во извршувањето на својата дејност, како основна алатка за зголемување на ефикасноста и ефективноста во доставувањето на производите и услугите на крајните корисници, како и навремено информирање за сите случувања. Сметководителите секако треба да имаат предвид дека информациските технологии – ИТ, значајно влијаат на зголемување на специфичностите на сметководствените системи и опкружувањето. Компаниите кои ги користат сметководствените системи кои веќе се трансформирани во согласност со достигнувањата во дигитализацијата, значајно ја зголемија својата продуктивност и ефикасност. Со самата примена на сметководствените системи и преоѓањето од мануелно извршување на обврските, значајно доаѓа до заштеда на време и трошоци кои се неопходни за извршување на работните обврски во компаниите.

Клучни зборови: *анализа, сметководствен систем, информации, компанија, технологија, софтвер*

DEVELOPMENT AND APPLICATION OF THE ACCOUNTING SYSTEM IN THE BUSSINES ENTITIES IN THE REPUBLIC OF NORTH MACEDONIA

Associate Prof. Blagica Koleva¹, Associate Prof. Olivera Gjogieva-Trajkovska², Associate Prof. Vesna Georgieva Svrtinov³

¹Faculty of Economics, University “Goce Delchev”, Stip
blagica.koleva@ugd.edu.mk

²Faculty of Economics, University “Goce Delchev”, Stip
olivera.trajkovska@ugd.edu.mk

³Faculty of Economics, University “Goce Delchev”, Stip
vesna.svrtinov@ugd.edu.mk

Abstract

Today is really hard to imagine a successful organization of the process of accounting recording and operating without proper application of some technological level of information and telecommunication technology. Advances in technology have replaced the operational part of accounting staff's work by automation of business and accounting processes, where the input and processing of accounting information and data will be defined and automated in advance with the help of electronic, integrated accounting systems, schemes and orders.

More and more of the data needed by members of the accounting profession are available only in electronic form. This in itself suggests that accounting systems provide professional opportunities for professionals to achieve greater efficiency in performing their business, as a basic tool for increasing efficiency and effectiveness in delivering products services to end users, as well as timely information on all developments. Accountants should certainly keep in mind that information technology – IT significantly increases the specifics of accounting system and the environment. Companies that use accounting systems that have already been transformed in line with the advances in digitalization have significantly increased their productivity and efficiency. With the very application for the accounting systems and the transition from manual execution of obligations, there is a significant saving of time and costs necessary for the performance of work obligations in company.

Keywords: *analysis, accounting system, information, company, technology, software*

1. Вовед

Живееме во времето на сè побрзи, драматични, комплексни и непредвидливи промени, кои сè позначајно влијаат на однесувањето, работењето и управувањето во организациите. Ваквите промени често нè тераат да го поставиме прашањето: На кој начин да се формира новата компанија, компанија на иднината? Новите компании мора во целост да го прифатат и имплементираат концептот на визионерство, реинжинеринг, корпоративна култура и корпоративни вредности, креативност, тимска работа, системско размислување, развивање на човечките ресурси во и надвор од организацијата, развивајќи го концептот на организација која учи. Повеќе од неопходно е развивање и примена на сметководствениот систем, во современите услови на работење на компаниите. Веќе станува реалност дека, во времето на развојот на сметководствениот систем, сè помал е бројот на сметководители кои се занимаваат со механички внесови и евидентирања на целиот сметководствен процес, а сè повеќе и повеќе се сметководители кои управуваат со бизнис процесите, учествуваат во дефинирање на овие процеси, самостојно изработуваат финансиски извештаи и вршат анализи на информациите од овие извештаи.

Сè почесто се поставуваат следниве прашања: Дали менаџментот во компаниите и сметководителите се доволно обучени за користење на сметководствениот систем, дали ги имаат потребните знаења и дали се подготвени да одговараат на барањата на интегрираните сметководствени системи, подготовката на дигиталните документи и честите барања на интеграција. Работењето без хартија со сигурност станува наша реалност, само прашање е дали и до кој степен сме подготвени за ваков чекор. Сметководствениот систем постана предуслов и предизвик за секој успех како и за брз развој на секоја развојно ориентирана компанија, вклучувајќи ги и сметководствените субјекти. Брзиот техничко-технолошки развој придонесува за динамични и чести промени во организацијата на сметководствениот систем, па отука и улогата, местото и важноста на корисниците на сметководствениот систем станува сè поголемо и позначајно.

Во развиените пазарни економии со сметководствена традиција особено внимание му се посветува на континуираното унапредување на сметководствениот систем, главно во доменот на квалитетот на финансиското известување и развојот на современи концепти, системи за опфаќање и техники на управување со трошоците, како и унапредување на перформансите на деловните субјекти.

2. Процес и развој на сметководствениот систем

Информациската технологија, информациските системи и нивната примена во рамките на деловните системи последните децении доживуваат силен развој. Компјутерите од уреди за масовна обработка на податоци се трансформираат во уреди за информации. Тоа е клучниот момент кој ја менува самата суштина на информациските системи, а посебно местото и улогата на информациските системи во деловните системи. Во економската сфера сè позначајно станува располагањето со информации, поседувањето и користењето на информациската технологија. Динамиката на развој на информациските системи претставува движечка сила во стопанскиот и општествениот напредок, но тешко е да се каже дали пресудно влијаела на општествените односи или обратно. Во секој случај, може да се каже дека има силни интерактивни односи.

Сложените релации помеѓу економската и информатичката сфера можат да се согледаат од два аспекта. Првиот аспект е значењето и обликот на влијание на информациската технологија врз извршувањето на економските активности. Изградбата на квалитетни информациски системи во претпријатијата е еден од најзначајните предуслови за вклучување во меѓународниот пазар и глобалните процеси. Она што се наметнува како размислување (прашање) во секое претпријатие не е дали да се користи информатичката технологија (Интернет), туку како да се користи и развие истата, доколку сакаат претпријатијата да останат конкурентни. Економијата е упатена на користење на информациската технологија, преку секојдневно користење на голем број податоци и врз основа на нив донесување на соодветна деловна одлука. Динамичниот развој секојдневно произведува мноштво на информации кои треба да бидат прибрани, обработени и зачувани. Од друга страна, за да би функционирал економскиот систем мора да користи одредени податоци и информации за донесување рационални одлуки. Сите овие барања, усогласувањето и оптимизацијата на влезните и излезните текови на податоци можат да се остварат на најдобар начин со помош на добро планиран и реализиран сметководствен систем.

Покрај квантитативните предности кои ги нуди информациската технологија преку ефикасна и брза обработка на податоци, таа од темел го менува и квалитетот на работењето, преку менување на старите и воведување нови методи на деловно управување и одлучување. Сметководствениот систем претставува употреба на сметководствените податоци во рамките на целокупниот информациски систем во претпријатието, како и значењето на обработката на податоците, користењето и управувањето со информациите како ресурс на претпријатието. Информациски систем е секоја напишана, електронска или графичка метода на комуникациски информации чија основа е делење и обработката на информации и идеи. Информациската е сè поскапоцено и поважно добро кое е неопходно за организацијата ефикасно да функционира или, воопшто за нејзино егзистирање. Затоа, важно е сметководството да се разбере како информациски систем за да можат да се задоволат потребите на организациите за добивање информации кои се важни за функционирање на истите. Она што го издвојува сметководствениот систем е постојаната промена во технологијата, примената на технологијата од страна на менаџментот и сметководителите во компанијата и влијанието врз успехот на деловните субјекти. Старите системи се уништуваат, а целосно нови ги заземаат нивните места.

Дигиталните деловни субјекти се свесни и одговараат на нивното окружување многу побрзо отколку традиционалните, овозможувајќи им поголема флексибилност за да опстанат во турбулентните времиња. Сметководствените системи се од суштинско значење за секојдневно водење на работењето во компаниите и за постигнување на бизнис цели.

3. Примена на сметководствен систем

Сè поголем дел од податоците потребни на лицата припадници на сметководствената професија достапни се само во електронски облик. Тоа само по себе зборува дека сметководствениот систем им нуди огромни можности на професионалците да постигнат поголема ефикасност во извршувањето на својата дејност, како основна алатка за

зголемување на ефикасноста и ефективноста во доставувањето на производите и услугите на крајните корисници, како и навремено информирање за сите случувања. Сметководствените системи ги собираат и обработуваат податоците за трансакциите и ги доставуваат финансиските информации до заинтересираните страни. Постојат многу видови на сметководствени системи, и како резултат на тоа тие се разликуваат во голема мера. Изборот на сметководствен софтвер не мора да биде комплициран. Еве три прашања на кои треба посебно да се обрне внимание, кога се избира софтвер во една компанија:

- Колку компаниите се подготвени да платат?
- Зошто е потребен сметководствениот софтвер?
- Кои функции треба да ги поседува сметководствениот софтвер за да одговара на потребите на компанијата?

Цените на сметководствените софтверски пакети се разликуваат во зависност од карактеристиките кои ќе ги одбере компанијата. Пакетите се креирани врз основа на долгогодишно искуство и соодветствуваат на потребите на различните бизниси во компанијата.

За да се одбере најдобриот сметководствен софтвер во компанијата, првиот чекор е да се познават основните причини зошто е потребен ваков софтвер. Користењето на сметководствениот софтвер од самиот почеток го олеснува водењето на бизнис. Многу е удобно да се започне со користење на софтвер за сметководство од првиот ден, наместо претпријатието да започне со работа на Excel табели или рачно водени сметководствени книги. Ако бизнисот брзо расте, мануелниот сметководствен систем станува неефикасен и комплициран. Користењето и примената на сметководствен софтверот за книговодство може да му заштеди многу време и пари со автоматизирање на процесите. Исто така, сметководствените системи се лесно надградливи и го следат развојот и растот на компанија. Голем број фактори влијаат на овие системи, како што се: видот на бизнисот, големината на бизнисот, обемот на податоците, видот на потребите за управување со податоци, и други фактори. Овозможуваат брз пристап до информациите во секое време, пристап до финансиските податоци и до податоците за клиентите на компанијата. Денес сметководствените системи главно се базираат на интегрираните информациски апликации кои се поставени на доволно сигурни платформи.

Овие системи се креирани за да им служат на интересите на компаниите, истите се насочени кон разрешување на одредени прашања и дилеми за правилно донесување одлуки во функција на корпоративното управување кај правните ентитети.

4. Методологија и цели на истражувањето за примена на сметководствените системи во компаниите во Р. Македонија

Со цел да се истражи колку од деловните субјекти ги применуваат сметководствените системи во своето работење, спроведено е истражување со примена на анонимен структуриран прашалник од затворен тип. Овој вид на анонимен прашалник ќе овозможи давање релевантни одговори без последици по анкетираниот субјект. За таа цел е извршено истражување во Југоисточниот регион, односно во градовите Струмица, Гевгелија и Дојран. Извршено е истражување по пат на анкетен прашалник кај 40 компании од различни индустриски гранки.

Подолу следи табеларен и графички приказ на добиените и обработени податоци од сите прашања што се предмет на ова истражување, како и поединечно толкување на истите.

Првото прашање гласаше: Дали вашиот менаџмент е обучен за користење на сметководствените системи?

Добиените резултати од анкетираниите испитаници се прикажани табеларно и графички (Табела 1 и Гафикон 1).

Табела 1: Табеларен приказ на одговорите по првото прашање:
Дали вашиот менаџмент е обучен за користење на сметководствените системи?

Одговори	Број	%
Да	10	25
Не	6	15
Недоволно	24	60
И развиваме и купуваме	-	0
Вкупно	40	100 %

Овие податоци прикажани графички би изгледале вака:
Графикон 1: Графички приказ на одговорите по првото прашање:

Од графиконот јасно може да се види дека најголем дел од компаниите имаат менаџмент кој е недоволно обучен за користење на сметководствените системи и примената на овие системи е стихийна, а не однапред планирана. Недоволно обучениот менаџмент нема капацитет да изврши предвидување на настаните кои допрва доаѓаат, туку откако ќе се настанат проблемите се бара начин истите да бидат решени. Само мал дел, односно 25% имаат обучен менаџмент, а тоа се оние компании кои веќе се етаблирани на странските пазари и ниеден настан не смее да биде препуштен на случајност. Секоја ситуација е однапред предвидена и се симулираат решенија кои ќе доведат до решение за можниот проблем.

Второто прашање гласеше: Дали развивате сами софтвер или го набавувате?

Добиените резултати од анкетираниите испитаници се прикажани табеларно и графички (Табела 2 и Графикон 2).

Табела 2: Табеларен приказ на одговорите по второто прашање:
Дали развивате сами софтвер или го набавувате?

Одговори	Број	%
Да	6	15
Не	26	65
Развиваме и купуваме	8	20
Вкупно	40	100

Графикон 2: Графички приказ на одговорите на второто прашање

При селектирањето на одговорите од самото истражување во врска со тоа дали истражуваниите компании сами развиваат софтвер или купуваат, алармантно е тоа што дури 65 % од истите не користат посебни методологии за планирање и развој на информациски системи и немаат софтвер кој го поддржува нивното работење, што укажува на апатијата и незаинтересираноста на компаниите да вложат во информациската технологија и развивање на сметководствени системи кои би довеле до зголемување на конкурентската предност. Останатите 35 % се компании кои веќе се познати на странските пазари и оние кои се трудат со брзи чекори да остварат свое поголемо пазарно учество кое би им обезбедило остварување на поголем профит и можност за понатамошен развој и отворање нови работни места. Со своето успешно работење настојуваат да стана важен играч како во рамките на националната економија, така и во светската економија.

Табела 3: Табеларен приказ на одговорите на третото прашање:
Кој е одговорен во вашата организација за развој на ИС?

Одговори	Број	%
Врвниот менаџмент	6	15
Менаџментот на Секторот на ИС	12	30
Технички обучени лица за информатички системи и технологии	22	55
Вкупно	40	100

Графикон 3: Графички приказ на одговорите на третото прашање:

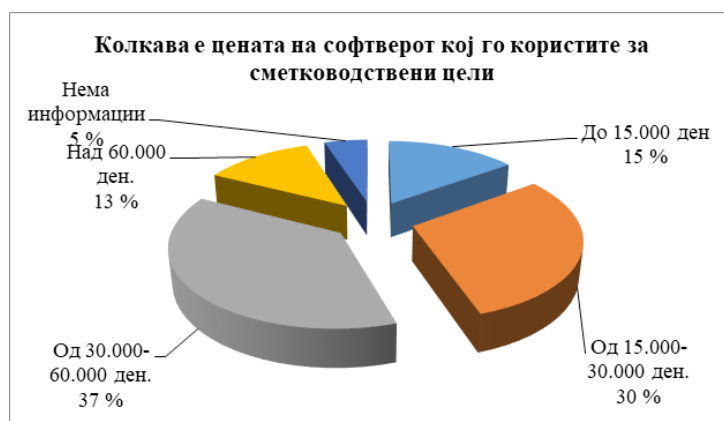

По однос на одговорноста за развој на информациските системи во истражуваните компании се доби информација дека само кај 15 % врвниот менаџмент учествува во развојот на информациските системи, а кај дури 55 % од нив тоа се технички обучени лица во рамките на самата компанија кои ги следат иновациите на полето на информациската технологија и ги применуваат тие новини прилагодени на самата компанија како би се создале сметководствени системи кои ќе овозможат остварување на конкурентска предност, но и алатка на врвниот менаџмент за донесување на вистински одлуки во вистинско време. Врвниот менаџмент учествува со 15 % во развојот на информациските системи и овој процент треба да се намалува од причини што врвниот менаџмент треба да донесува одлуки во компанијата врз основа на веќе претходно развиени информациски системи.

Табела 4: Табеларен приказ на одговорите на четвртото прашање:
Колкава е цената на софтверот кој го користите за сметководствени цели?

Одговори	Број	%
До 15.000 ден.	6	15
Од 15.000-30.000 ден.	12	30
Од 30.000-60.000 ден.	15	37
Над 60.000 ден.	5	13
Нема информации	2	5
Вкупно	40	100

Графикон 4: Графички приказ на одговорите на четвртото прашање:

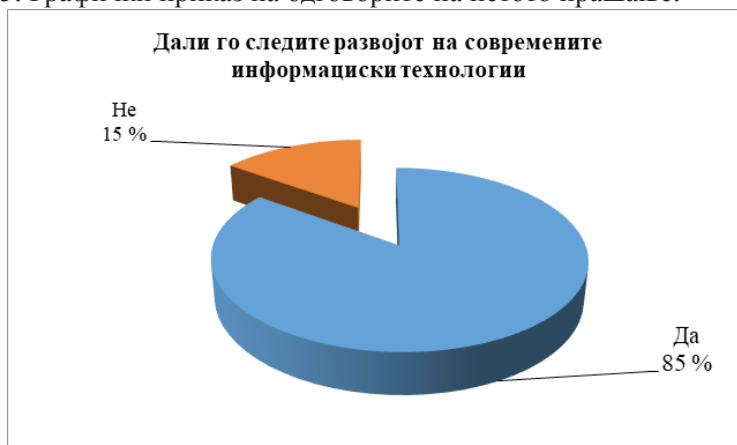

Најголем дел од истражуваните компании, а пред сè тоа се сметководствени компании, односно околу 37 % издвојуваат солидна сума на средства до 60.000 денари за развој на сметководствените системи. Овие компании поради работата и услугата која ја вршат за нивните клиенти, можат да си дозволат да купуваат веќе постоечки софтвери кои се наоѓаат на пазарот, додека пак само 13 % користат софтвери над 60.000 денари, за остварување на одредени цели во компаниите.

Табела 5: Табеларен приказ на одговорите на петото прашање:
Дали го следите развојот на современите информациски технологии?

Одговори	Број	%
Да	34	85
Не	6	15
Вкупно	40	100

Графикон 5: Графички приказ на одговорите на петото прашање:

Од табеларниот и од графичкиот приказ се гледа дека на ова прашање 85 % од испитуваните организации/претпријатија го следат развојот на современите информациски технологии, а сметаат дека многу малку вложуваат во развојот на информациската технологија како алатка за стекнување на поголема конкурентност на пазарот, 15 % од нив одговориле негативно.

5. ЗАКЛУЧОК

Сметководствената професија е професија која е во интензивен развој. Со помош на сметководствените пакети се овозможува финансиско следење и евиденција на компаниите за нивните општи сметководствени потреби. Современите информациски технологии на сметководствените програми во интегрирани сметководствени системи се голем предизвик за сметководителите во иднина, што може да се постигне со вештини, знаење, интелектуални и етички вредности и ставови стекнати на бројни обуки и работилници. Тоа во основа значи дека сметководствените системи се неопходни за сметководителите и за професијата во целина.

Овие системи се креирани за да им служат на интересите на компаниите, како напреден систем на новата генерација сметководство, што обезбедува практичен увид во комплексните односи во областа на работењето и помага во подобра информираност при донесување на правилни одлуки.

Користена литература:

- [1] Anthony J. Kambino, The Make-or-Buy-Decision, New York: Institute of Management Accountants, 1980;
- [2] Atkinson, A. A., Bunker, R. D., Kaplan R.S. and Youngf, Management Accounting, Prentice Hall, Inc., New Jarsey, 1997;
- [3] Bagranoff, N., Simkin, M., & Carolyn, N., Accounting Information Sistem. New York: John Wiley & Sons, 2012, Beograd, 2001;
- [4] Boczko, T. Corporate Accounting information System, 2007;
- [5] Charles T. Horngren, Alnoor Bhimani, Srikant M. Datar, George Foster, Management and Cost Accounting, Prentice Hall, 2005;
- [6] Decoster, D. T., Management Accounting: A Decision Emphasis, New York: John Wiley and Sons Inc.2011;
- [7] Hall, J., Accounting Information Systems. New York: Wiley&Sons, 2011;
- [8] Sinha, N. V., Management Accounting – Tools and Techniques. Mumbai: Himalaya Publishing House, 2004;
- [9] Stojanović, D. D.: Računovodstvo i savremene računске tehnologije, Finansije, broj 3-4;
- [10] Zoran Petrović, Goranka Knezević, Marko Milojević, Računovodstveni informacioni sistemi, Beograd, 2016.